

« نوراك پوردى » كىمە، صايبىدە اورمىنى يىدە
كېرەمشەدە، مدنى پىنن آجۇدە بىر بىزك كېلىدەدە
قىدەلەرنى بىكىلىدەلەرى رەجا اولغۇدە .

نوراك پوردى

تائىرى : نوراك پوردى

مدىرى : آق چۈرە اوغلى يوسف

۳ ئىتىرىن اول ۱۳۲۹

صاينى ۲

۳

شاعره، دینک ندر؟ دیه صورمشلر، اوده «دینم تورک محبتیدر. واوندن
صکره دینم دین اسلامیتدر» دیمش.

شاعر محترمک قلبنده، اصالت عنصریه مک تولید ایتدیکی عظمت و احتشامی
چشم روحله مطالعه ایدیورم. اونده اوقدر بیوکلک کوریورم که سموات
وارضک وسعت لایتاهیدی آنک قارشیدنده پک کوچوک قالیور.
یوقاری به درج ایتدیکم بیتک معناسی، دها ائی آ کلامق ایچون بوییتی دخی
درج ایدیورم:

بی اتم یالیوث الترك من فته

نحی حماها محوطا بالسراحين

معظم ملتیه قارشى بودرجه تعظیمکار بر وضعیت آلان شاعر محترمه «تورک یوردی»
صحائف قیمتداری اوزرنده بر تشکر تقدیم ایتدیکی ملتپرورلکم نامنه بر وجیه
عد ایدرم.

قاهرده «الشعب» غزته-ی محررلرندن

عمر رضا

«تورک یوردی». — ملتیزه محبت کوسترن دینداشمز محترم شاعره بزدده پک
جوق تشکر ایدموز.

طبعات

آوروپاده تورک طلبه سی

«وقت» محررلرندن عبدالرحمن افندی فخرالدین اوف، آوروپاده اوزونجه
بر سیاحت اجرا ایدموز، مملکتته دوغوش، اوسیاختده گوردکارندن بعضلرینی
غزته سنده حکایه ایدیورم. آوروپاده کی تورک طلبه سنک حیاتلرینه، چالیشمه لرینه
داثر شماللی رفیقمزک یازدقلرینی اوقومق، بزم ایچون ده فائده دن خالی اولماز صانیورز:
«تورکیه ده مشروطیت اعلان ایدیلوب اصلاحات لایحه لری تنظیمه باشلانیلیر
باشلانیلماز. بویوک بر مانعیه چاتیلمش: اصلاحاتی اجرا ایده بیله جک آده لر یوق.
مثلا آوروپا اصولنده عادل محکمه لر احداث ایدیلجه جک، اما حاکمکله یارارلی آدمه لر

بولنیور، مکتب حقوق بتیره لر یازماقله ساییه جق قدر آرز، و موجودلرکده علمی کافی دکل. مدرسه محصولاتی قاضی افندی لر ایسه، باشقه حقوقدن صرف نظر، شریعتدن ده ییغیرلر. اوسته سنه رشوت آلمایه پک آلتقیلر. بناء علیه مملکت ایچون پک مهم بو تصور قومه قالدیه محکوم اولمش.

« ملی فیلو احداث ایتک ایسته نلش، تورکلردن نه مهندس، نه .. کیمیت، نه ده آبی بر قابودان بولنیلامامش. مکتب آجه جقلر، معلم یوق. الحاصل هرايشك اوگنه آدمسزلق مانئی کلش دیکلمش.

« آمیتشديرمك ایچون، اولاتورکيه ده مکتب لریایقی تصورنده بولونلش، لکن یوکاده امکان کورولمه مش. استانبول حقوق مکتبنده پروفیسورلک ایتش برتورک بکاپاریسده شویله سویله دی: « بن استانبولده حقوقه عائد درس لر ویربردم. شمدی بوراده کندیم درس دیکایورم، و بورایه کلدکدن صوکره آکلام که والله حقوقدن هیچ خبرم یوقش، علی العاده برفرانسز حقوق طلبه سندن دها آشاخی ایتم، برتورک پروفیسورلری هیز بویله یز! « آدم عقلی پروفیسورلر یتشديرمك اون، یگری سنه سورده جک برایشدر. اوزمانه قدر تورکیه مکتب لریخی تورکیه ایچون الزم اهل علم یتشديرمک بیله جک درجه یه ترفیع ایتک امکان خارجنده در.

« ایشته یوسبیلردن دولای تورکیه حکومتی چابوق آدم یتشديرمك فصیله. ممالک اجنبیه یه طلبه کوندرمك لزومنه قائل اولمش و خزینه حسابنه آوروپا دارالفنونلرینه، عالی مکتب لرینه برقاچ یوز طلبه کوندرمشدر. بونک برنجی قافله لری مکتب لری اکیال ایله امتحان ویره رک تورکیه یه دونوب بالفعل خدمت اتمه یه باشلاملردر.

« سلطان عبدالحمید خان ثانی زماننده، اوروپاده تورک طلبه سی یوق دینه جک درجه ده آر ایدی. شمدی آوروپا دارالفنونلرنده تورک طلبه سی آرتیور. علمه صوصایه رق، یاخود ساده جه مودایه قاپیه رق کندی پاره لریله کیدوب اوقویانلرده کوریلدور. مثلاً سوسیجرمك جنوه دارالفنوننده اوج بیل اقدم آنجق (۶) تورک طلبه وارکن، کچن سنه (۱۴) . بوسنه (۳۵) . بالغ اولملردر.

« لوزانده ۳۵، نوشاتلده ۶، پاریسده ۴۵، لیه ژده ۹، برلینده ۶۰ قدر تورک طلبه سی اوقیورلر. باشقه شهر دارالفنونلرنده کیلرله برابر، بونکون اوروپاده تورک طلبه سنک مجموعی (۴۰۰) . قدر چیقورمش.

« ابلک سنه لرده اوروپاده اوقویان تورکیه لی کنج لریک هبسی بر آرایه طوبلانوب « عثمانی » عنوانی آلتنده قلوبلر، جمعیتلر تشکیل ایتشلر، بو جمعیتلره تورک، عرب، آرنایوود، ارمنی، روم، بولغار، یهودی فلان هبسی کیریورمش. فقط دارالفنونلرله تورکیه لی ارمنی و روم طلبه، اصل تورکلردن فضلا اولدیخی ایچون هیأت و جمعیتلر اولنرک آلتنده، نفوذی آلتنده بولنیورمش. تورکلر اهمیتسز و اعتبارسز بر حالده قالمش. کیت گیده تورک طلبه بو حاله آرتق طایاناماز اولملر و وطنلرنده اویانمش تورکک حرکتک مملکت و ملت سعادتق ایچون بکانه دوغرو و آبی یول اولدیخی آکلیه رق، تورکیلک مسلکنه خدمته قویولملر و بولندقلری اوروپا شهرلرنده « تورک یوردلری » آچملر. شمدی

وطنلرندن اوروپا مکتبلرینه تورک چوجقلىرى ، تورک کنجلىرى کتيرتوب اوقوتقى وهر طرفده تورکک اسمى يوكسلتك ايچون اوغراشوب طوريبورلر .

« اوروپاده تورک طلبهسى آرتيور . فقط هنوز کافی مقدارده دكلر : ۳۰ تورک طلبهسى اولان جنوره دارالفنوننه ۸۰ بلغار . ۶۰ صرب و ۷۰۰ قدر روسيهلى وار ؛ ۶۰ تورکلى برلين دارالفنوننده ۳۰۰ دن فضله بالقانلى اسلاوطلبه اوقيبور .

« چاليشق نقطه نظرندن تورک طلبهلى ايکيه آبريلبورلر : کندى حسابلرینه اوقويانلردن زنکين چوجوغى اولمايانلر . چاليشبورلر . خزينه حسابنه اوقويانلردن ده چاليشانلر . بوسبوتون يوق ده کل .. قالاىلى چاليشبورلر . تنبلك ايديبورلر . تورک طلبه نك ابى اوقومالرينه سبب اوله رق ديورلرکه بونلرک چوغى زنکين و مأمور چوجقلىدر . نرؤلعم ايچنده شياريق بويوشلر .. بونلر حکومتک معاشنى ده ابى حاضر لشم اولمقدن زياده التماس ايله اله کچيرمشلرده .. تورک مکتبلرنده کى سبق اداره دن و قبالي تربيه دن سوکره اوروپاده کى سربستلک . بو شرق کنجلىرىنک خيال و قانلرى قايىتابورده سفاخته آتيلبورلر ؛ حکومتک بونلر و يردىکى معاش (آينه ۳۰۰ فرانق يعنى ۱۲۵ غروش) پک فضله در . روسيهلى طلبه بونک يارىسندن آزپاره ايله گيجينبورلر . بوجهنله تورک طلبه نك برقى درىلرى اوندهرق پاریس حياتنه طالور ..

« مذکور محذورلردن قورتولق ايچون . يارىسده ياشايان سابق مبعوثلردن يوسف کال بک . بکا آتیده کى چاره لرى کوستردى : « بکونکى استانبول دارالفنونى هيچ برشيشه يارماندنه ايچون اونى قياتماي . اوروپادن پروفيسورلر کتيروب کنجلىرىمى اولردن تعليم و تربيه ايتديرمل . بن براده ده ژاپونيا سفارتنه ده دانيشدم . اونلر بويولى تعقيب ايتشلر ؛ بزه ده اونى توصيه ايدبورلر . »

« اوروپاده کى تورک طلبه نك نظارتنه مأمور برذاتک آغزندن چيقان بوسوزلر ، تورکلر ايچون آدام ينشديرمک مسأله نك نه قدر جتين بر مسئله اولديغى کوسترمه يه کافيدر . سانيرم . بن يوسف کال بک گيبي دوشونمبورم . طن ايدبورم که تورکلر ايچون بکون آدم ينشديرمه نك يکانه بولى . نه اولورسه اولسون . اوروپايه طلبه گوندرمکدن عبارندر ؛ کيدنلرک يوزده يتمى غائب اولسه بيله اونوزى قالير .

يوقاریده سويلشدم : تورک کنجلىرىنک چوغى شمدى مليشمشيلر . يوردجيلفه فويوشلر . بوايى براستقباله بشارتدر . يوردجيلر . مأمور اولوب معاش آلمقدن ، بک اوغلى و بوغاز ايچى سفالردن بحث ايتيورلر ؛ بونلر قونيه ، آطنه و بروسه ولايتلىرى دولاشيبورلر . اکال تحصيل ايدوب دونه نلر آرمه سنده پارلاق مأموريتلره تنزل ايتيه رک . سيواسده ، ازميرده تورک نجاتخانه لرى آچانلر . کويلره معلم اوله رق گيدنلرده بولشم . آتق اوروپاده کى تورک کنجلىر نه اميد کوزيله باقه بيليرز ... »

بزه طن ايدبورزکه طلبه نك معاشلرى معقول بر درجه يه اينديريلسه ، طلبه يه نظارتده فخرى اولمقدن زياده جدى اولسه ، اوروپايه طلبه گوندرمه نك اوگنى آلق « تدبير » ينه لزوم قالماس . بونکله برابر يوسف کال بککده بر

مطالعه سی یک طوغریدر: اوروپادن پروفیسورلر کتیرله نیجه استانبولده دارالفنون وجود بولاماز...

فکر صرصر

اوروپاده اوقویان طلبه مزدن بر سوآل

« وقت » محررلرندن عبدالرحمن افندیك . مطبوعات قسمنه آلدیمیز مکتوبنده . تورک طلبه سنك اوروپاده ابی چالیشمه سی اسابندن اوله رق حکومتدن چوق معاش آلله لر کوستربلیور : « حکومتك بونلره ویردیکی معاش (آینه ۳۰۰ فرانق یعنی ۱۲۲۵ غروش) يك فضله در . روسیه لی طلبه بونك باریشندن آزاره ایله کچیبورلر . بو جهتله تورک طلبه نك بر قسیمی درس لر نی اونوده رق پاریس حیاته طالیبور کچن سنه لوزان و جنوره تورک بوردرلی طرفندن اوروپاده تحصیله دائر یازیش اثرلرده غالبا طلبه مزه ویریلن آیلقلرک فضله لی تنقید ایدیلشدی . حتی « لوزان تورک بوردی » اسویچرهدده تحصیل ایچون وسطی ۱۰۰ فرانك کفایت ایده جکی بیله یازمشدی . کچی کلیبور .

بن کندم . اون . اون ایکی سنه اول پاریسده تحصیلده بونورکن . مکتب و کتاب مصرف داخل اولق اوزره . آینه یوز . یوز بکری فرانقندن فضله مصرف طوندیسی خاطر لانیورم . اوزمانده حکومتدن معاشی طلبه . یته ۳۰۰ فرانق آلیبورلر و پاره نك کفایت ایتمه سندن متصل شکایت ایدوب طوریبورلردی .

یوقاریده کی شیلری یازمه مه سبب ۲۲ ایلول ۱۳۲۹ تاریخلی « تصفیر افکار » ده اوقودیم « اوروپایه کوندریله جک معلملر » فقره سی اولدی . بو معلم افندیلر . فرانسه واسویچرهنك عالی مکتبلرنده طلبه لک ایده جکلردر . « موی الیمه » یالکز بردقه به مخصوص اولق اوزره بش یوز فرانق خرجراء ایله تحصیللری مدتیجه ویرلک اوزره شهری اوچر یوز فرانق تخصیص ایدیلشدر . « استخباراتمه کوره معلم اوللایان طلبه ده یته اوچر یوز فرانق ویرلکده در .

کچن کون . بوایشلرده بیلکیمی اولدیفنی طنز ایتدیکم محترم بردانه بشر یوز فرانق خرجراهلرک . اوچر یوز فرانق شهریه لرک بزم کچی زوکورد برخلق و حکومت ایچون فضله جه اولدیفنی سولشدم . اودات . اوچر یوز فرانق ویرلکی حالده بیله اوروپاده کی طلبه نك . حیات کیتدکجه بهالاشیبور . بردورلو کیچینه میورز . دییه متادیاً صیرلانمده اولدقلرخی خبر ویردی . بن . اون . اون ایکی بیل اول طلبه لک انجش اولدیفندن . اوزماندن بری فیثاتلر ده کشمش اوله بیلر . فقط لوزان و جنوره تورک بوردرلیک رساله لر ی برسنه اول باصیلوب جیفمشدی . فخرالدین افندیك یوقاریده کی مکتوبی ایسه آنجق برقاق آی اول یازیلشدر